

Handiong, Bayani kan Epikong Bikol

Ibalon an dating pangaran kan Bikol. Sa tulong bayani kan epikong Ibalon, panduwang nagabot sa rehiyon si Handiong. Saro syang prinsipeng Malay.

Masasabing si Handiong makusog, maabilidad, maisog, saka matibay. Kaya man halos gabos na babahi dakula an paghanga sa iya.

Matuninong na buhay an gusto nya para sa Ibalon. Naggibo sya nin sarong banwaan. Manlain-lain an mga harong digdi na gibo sa kamagong. Nakatindog an mga harong sa itaas nin darakulang kahoy para makaiwas sa sobrang init, kagat nin insekto, saka mga maisog na mga hayop.

“Magtanom kita nin linsa saka paruy para mayo satong magutom,” sabi ni Hading Handiong.

Nangenot sya sa paggibo kan primerong bangka na ginamit sa salog kan Bikol.

“Sa tabang ni Guimantong, igwa kitang bangka na may katig saka layag na pwedeng gamiton sa salog,” sabi ni Hading Handiong.

Pasalamat kita ki Guimantong sa saiyang mga imbensyon: an sundang saka an mga gamit sa pagtanom arog kan kagkag saka araro; pati na an paggamit kan iba-ibang pansukol arog kan ganta. Naging masagana an ani dahil sa mga gamit na ini.

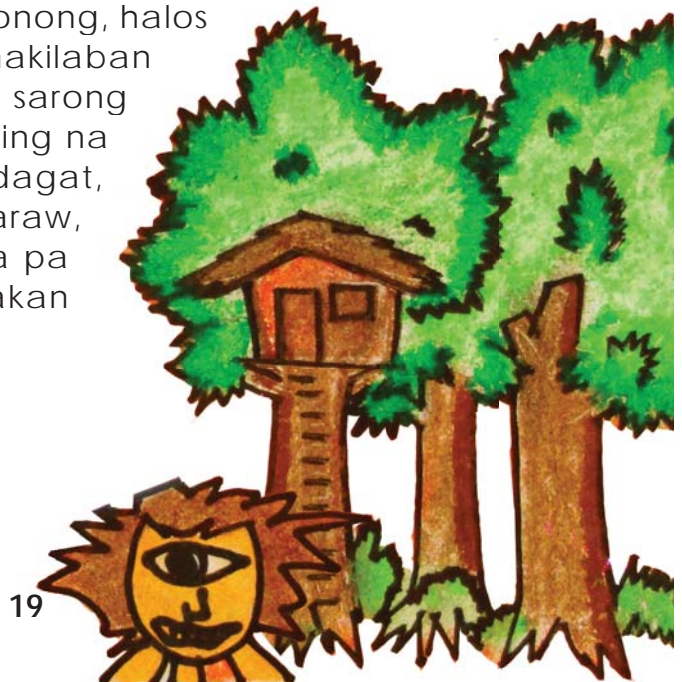
“Hading Handiong, uya po an pirang mga gamit para sa paghabi,” an maogmang sabi ni Hablon. Si Hablon nagtabang man sa paggibo nin mga lutuan na ginagamit sa harong na gibo sa dalipay. Naimbento ni Sural an pagsurat, an alpabetong nakasurat sa “bato kan Libon” na pigkinis ni Gapon.

Pinatupad man an mga kodigo o ley para maproteksyunan an buhay kan mga tawo sa Ibalon. Pantay an paghiling sa gabos.

Sarong aldaw, nag-istorya si Hading Handiong ki Sural manungod sa gyera kadto sa Ibalon.

“Aram mo Sural, sa Ponong, halos sampulong bulan akong nakilaban sa mga halimaw na may sarong mata pero tulong liug, pating na pakpakan sa irarom kan dagat, mga maisog na tamaraw, saka mga buayang dakula pa sa bangka na nangangakan nin tawo.” Istorya ni Handiong.

“Saka sa bukid Kulasi nakadulag an mga

sarimaw. Piglubong ko man sa Hamtik an mga serpyente na may mga boses arog kan sa sirena.”

“Si Oryol Haring Handiong? Namumutan mo pa hanggang ngunyan?” suba ni Sural.

“Iyo. Si Oryol. Sarong halas na minsan nagiging serpyente saka minsan nagiging magayunon na babahi. Pirmi syang nakakadulag sako dawa ribong beses ko na sya nadakop.”

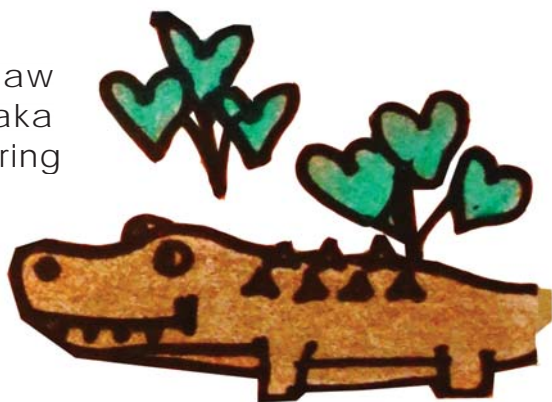
“Kaya palan dawa kadakol na mga daraga an nagrarani saimo mayo kang nagugustuhan Haring Handiong!” sabi ni Sural. Dai nagsimbag si Haring Handiong.

Pirming tig-aapod ni Oryol an pangaranni Handiong. Malimbing an boses kaini.

Pirmi man syang pighahanap ni Handiong sa kadlagan. Minsan si Oryol masinuba, minsan nang-aakit, minsan kakampi sa laban.

Kan tiglabanan ninda an mga higanteng buaya, tinabangan ni Oryol si Handiong saka an saiyang kairiba. Naging pula an salog Bikol sa dugo kan mga dinaog na buaya.

“Hooo hooo hooo!” kurahaw kan mga pongo, orangutang saka bakulaw na nagdaralagan pasiring sa Bukid Isarog sa takot.

“Hain na si Oryol Haring Handiong? Gusto mong hanapon sya?” hapot ni Sural.

Masimbag na kuta si Haring Handiong kan biglang naglinog. Naba-ak an daga. Makusugon na linog an nagtama sa lbalon. Tulong bulkan an sarabay na nagturuga—an Hamtik, Kulasi saka Isarog. Sarong porma nin daga an nagbutwa hali sa dagat. Ini inapod na Pasacao.